

SZKODNIKI

Trudniej jest przewidzieć jak licznie w nowym sezonie wystąpią szkodniki, bo ich zimujące formy są bardzo wytrzymałe na warunki pogodowe. Tym niemniej warto dokładnie oglądać pędy w ich poszukiwaniu. Bowiem jeśli znajdziemy formy zimujące szkodników, to od wiosny na pewno będą się też pojawiały formy szkodliwe, żerujące na miękkich tkankach. Niestety, skuteczną walkę ze szkodnikami można prowadzić tylko w okresie wegetacji.

W gorące lata poważnym problemem są szpeciele, małeńkie, niewidoczne gołym okiem roztocza, np. pordezwicze jabłoniowy i śliwowy, wzdymacz i podskórnik gruszkowy, wielkopąkowiec porzeczkowy.

Zimują w formie samic. Lustracje na ich obecność w okresie bezlistnym można wykonać tylko przy użyciu binokularu, najlepiej w specjalistycznych laboratoriach. Nieco łatwiej jest dostrzec zimujące formy przędziorków, równie szkodliwych roztoczy, ale trochę większych. Z nich najważniejsze są przędziorki owocowiec i chmielowiec. Pierwszy zimuje w postaci małych jaj, intensywnie czerwonych,

składanych w dużych skupiskach. Można je dostrzec (jako nieregularne, czerwone plamy) na spodniej, gładkiej stronie pędów, w pobliżu pąków. Drugi zimuje w postaci dorosłych samic, skutecznie ukrywających się w szczelinach kory. Obie formy wytrzymują mrozy do -35°C . Znacznie łatwiej jest odszukać białe oprzędki zimujących gąsienic szkodliwych motyli, takich jak owocówki. Często ukrywają się w spękaniach kory na pniach drzew. Stadium zimujących gąsienic występuje również w innych motyli jak zwójka siatkoweczka czy wydłubka oczateczka. Dość powszechnie występująca zwójka różoweczka zimuje w postaci jaj, składanych na korze konarów i gałęzi, w formie podłużnych złóż liczących często po kilkadziesiąt sztuk. Zimą złoża te można łatwo odnaleźć.

Powszechnie znane i nie lubiane mszyce zimują w postaci czarnych, owalnych jaj zgrupowanych w złożach, dobrze widocznych u nasady pąków na najmłodszych, silnych pędach. W ostatnich latach coraz częściej spotykana jest też bawełnica korówka. Zimuje ona w postaci larw, które schodzą nisko, do podstawy pnia tuż nad glebę. ■

Białe pędy z mączniakiem trzeba wyciąć

Zimujące jaja mszycy

K. Woszczyk

Jabłoń – drzewo niecięte i nieformowane

Stare drzewa

na działce moda na stare odmiany

**SENTYMENT DO DAWNYCH ODMIAN
POWODUJE, ŻE CORAZ CHĘTNIEJ
PO NIE SIĘGAMY.**

■ dr inż. Dorota Kruczyńska,
Instytut Ogrodnictwa
– PIB w Skierniewicach

Dzieje się tak dlatego, że wiele z nich rodzi owoce bardzo aromatyczne, o specyficznym smaku, które w dalszym ciągu zachwycają. Na rynku jest to jednak produkt niszowy, który często trudno znaleźć. Wynika to z faktu, że przegrywają one konkurencję z odmianami aktualnie popularnymi na rynku. Miejscem, w którym niekiedy można nabyć ich owoce są lokalne ryneczki, na których miłośnicy „staroci” sprzedają nadwyżki ze swoich, niewielkich upraw. Warto zatem przychylnym okiem spojrzeć na stare drzewa, które mamy w naszych ogrodach i na działkach – pomóżmy im wrócić do życia. Można tego dokonać poprzez staranną pielęgnację, która umożliwi poprawienie ich kondycji zdrowotnej i produkcyjnej. Z obserwacji wynika, że nie zawsze w przeszłości, a także obecnie ta dbałość jest wystarczająca. Często widuje się starodrzew owocowy bardzo zaniedbany. Nie tylko forma korony jest chaotyczna, nieuporządkowana. W większości przypadków ich stan zdrowotny pozostawia wiele do życzenia. Wiadomo, że gdy drze-

wo osiąga duże rozmiary, to trudno w krótkim czasie naprawić lata zaniedbań. Mimo wszystko trzeba jednak spróbować. Stare drzewa są nie tylko ważne z punktu widzenia produkcji owoców, ale także stanowią ostoję dla wielu ptaków i owadów. Te, jak powszechnie wiadomo, wspierają walkę ze szkodnikami roślin uprawnych, dzięki czemu można ograniczyć stosowanie pestycydów. Stanowią też ochronę od silnych wiatrów, a także wspaniałą, cieniasty zakątek docenianą w upalne dni. Jest to również część historii uprawy danego gatunku w danym regionie. Należy pielęgnować takie egzemplarze, gdyż stanowią przykład doskonałego przystosowania się do lokalnych warunków. Nigdy nie wiadomo czy geny w nich zawarte nie są unikatowe i czy nie warto ich ponownie wykorzystać w hodowli.

Oglądając działki i ogrody przydomowe nierzadko widać drzewa traktowane trochę po macoszemu. W wielu sytuacjach wystarczą niewielkie korekty i wrócą one do pełnego wigoru. W innych, trzeba pracę rozłożyć w czasie i małymi krokami poprawiać ich kondycję.

DECYZJA I PLAN DZIAŁANIA

Przede wszystkim trzeba zadać sobie pytanie czy warto ratować stare drzewo i czy nasze działania zakończą się sukcesem. Na początku trzeba ocenić szanse powodzenia oglądając dokładnie roślinę. W okresie bezlistnym łatwiej dostrzega się wszelkie zmiany odbiegające od normy, np. zasychające części, odbarwienia, łuszczenia się kory, rozwijanie się grzybów patogenicznych. Jeśli przynajmniej pień i nasada konarów są zdrowe, to istnieje szansa na odtworzenie i odmłodzenie korony, a w rezultacie doprowadzenie do owocowania. Jeśli drzewo dobrze rokuje, to konsekwentnie i w sposób przemyślany powinno się usuwać chore fragmenty. Następnie spróbować skorygować wielkość korony. Prace te należy rozłożyć na 3–4 lata, aby drzewo nie przeżyło zbyt dużego szoku. Później konieczne jest utrzymywanie formy i wielkości korony poprzez regularne cięcie. Nie będzie ono zbyt uciążliwe, gdy będzie stosowane w każdym sezonie. Szczegółowe informacje odnośnie tego zabiegu można znaleźć w numerach „działkowca”, na łamach którego zagadnienia te były wielokrotnie omawiane.

Odmiany

Jabłoń – korona wymaga przeredzenia

Pamiętajmy, że nie wszystkie odmiany uprawiane w przeszłości są odporne na choroby. W przypadku chorób grzybowych można posiłkować się zarówno metodami agrotechnicznymi, jak i chemicznymi. Szybka reakcja na wszelkie symptomy chorób ma szansę powodzenia w utrzymaniu roślin w dobrym zdrowiu. Natomiast inaczej wygląda sytuacja w odniesieniu do chorób pochodzenia wirusowego. Ta grupa chorób jest niezwykle niebezpieczna dla gatunków pestkowych. Najgroźniejsza jest szarka, czyli ospowatość śliw, która atakuje także brzoskwinie i morele. W tym przypadku nie można kierować się sentymentami tylko zdrowym rozsądkiem. Po zauważeniu objawów trzeba natychmiast usunąć zainfekowane drzewo, aby choroba się nie rozprzestrzeniła. Wszyscy zainteresowani sadzeniem dawnych odmian drzew owocowych powinni zwracać uwagę na ich podatność na najważniejsze dla gatunku choroby. Z ogromnej liczby dawnych odmian można wybrać te, które są odporne lub mniej podatne na najgroźniejsze choroby. Jak przedstawia poniższe zestawienie, jest ich dużo.

✓ ODMIANY MAŁO PODATNE NA PARCH JABŁONI:

'Ananas Berzeński', 'Antonówka Półtorafuntowa', 'A. Zwykła', 'Beforest', 'Boskoop', 'Bukówka', 'Bursztówka Polska', 'Cesarz Wilhelm', 'Charłamowskie', 'Ellisona Pomarańczowe', 'Filippa', 'Gloria Mundi', 'Grafsztynek Inflancki', 'Grahama Jubileuszowe', 'Grochówka', 'Ingrid Marie', 'Kalwila Biała', 'Kalwila Letnia Fraasa', 'Kantówka Gdańska', 'Kardynalskie Płomieniste', 'Koksa Pomarańczowa', 'Kosztela', 'Królowa Renet' ('Złota Reneta'), 'Krótkonóżka Królewska', 'Książę Albrecht Pruski', 'Książęce' ('Melonowa'), 'Kuzynek Czerwony', 'Oliwka Żółta', 'Pepina Linneusza', 'P. Parkera', 'P. Ribstona',

'P. Szafranowa', 'Piękna z Barnaku', 'P. z Hernhut', 'P. z Rept', 'Rarytas Śląski', 'Reneta Blemheiska', 'R. Gwiazdkowa', 'R. Kanadyjska', 'R. Muszkatawa', 'R. Szampańska', 'R. Szara', 'R. Strauwalda', 'Węgierczyk', 'Złota Szlachetna', 'Złotka Kwidzyńska'.

CZY WIESZ, ŻE...

Stare nasadzenia, w których rosą zwykle odmiany uprawiane w przeszłości, są cenne z punktu widzenia bioróżnorodności. Poprawiając ich wygląd i status zdrowotny, przyczyniamy się do wzbogacenia środowiska.

✓ ODMIANY MAŁO PODATNE NA PARCH GRUSZY:

'Amanlisa', 'Andrzejówka', 'Angulemka', 'Bera Inflancka', 'B. Boska', 'B. Liońska', 'B. Słucka', 'Bergamotka Złocista', 'Bojka', 'Cukrówka', 'Dobra Ludwika', 'D. Szara', 'Dziekanka Lipcowa', 'Józefinka', 'Komisówka', 'Konferencja', 'Kongresówka', 'Krasanka', 'Królewna', 'Krzywka', 'Lipcówka Kolorowa', 'Madame Verte', 'Marguerite Marillat', 'Oliwierka', 'Paryżanka', 'Patawinka', 'Patten', 'Pitmaston', 'Salisbury', 'Tongrówka', 'Trewinka', 'Winiówka Francuska', 'Żyfardka'.

Czereśnia – stare drzewo bez formowania korony

✓ ODMIANY ŚLIWY MAŁO PODATNE NA SZARKĘ:

'Fryga', 'Grafin Cosel', 'Mr Hatif', 'Opal', 'Ruth Gerstetter', 'Sanctus Hubertus', 'Węgierka Wczesna'.

✓ WIŚNIE/CZERECHY MAŁO PODATNE NA DROBNĄ PLAMISTOŚĆ LIŚCI I MONILIOZĘ:

'Hortensja', 'Lucyna', 'Pandy 103', 'Sabina', 'Wczesna Ludwika'.

✓ WCZESNE ODMIANY CZEREŚNI, MNIEJ ATAKOWANE PRZEZ NASIONNICĘ TRZEŚNIÓWKĘ:

'Bladoróżowa', 'Burlat', 'Karesova', 'Kunzego', 'Merton Premier', 'Rivan'. ■

Grusza – konieczne jest odmłodzenie korony

